

Poznań, dn. 6.03.2025 r.

Dane osobowe recenzenta

Prof. dr hab. Katarzyna Stroińska - Sierant
Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu
adres e- mail: kstroinskasierant@amuz.edu.pl

Recenzja w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora mgr Katarzynie Pietrzko w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne sporządzona na zlecenie Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie z dnia 16 grudnia 2024 roku na podstawie uchwały Nr 134/2024.

Podstawowe dane o Kandydatce

Pani mgr Katarzyna Pietrzko w 2018 roku ukończyła z wyróżnieniem Akademię Muzyczną w Krakowie w klasie fortepianu jazzowego prof. dr hab. Piotra Wyleżoła i prof. dr hab. Dominika Wani. W okresie od 1.10.2019 do 16.09.2024 kształciła się w Szkole Doktorskiej krakowskiej Uczelni, gdzie dała się poznać jako kreatywna artystka o ogromnym potencjale twórczym i badawczym.

Od wielu lat prowadzi aktywną działalność koncertową, współpracując z czołową artystów z Polski i zagranicy. Niewątpliwie do najciekawszych wydarzeń artystycznych Katarzyny Pietrzko zaliczyć można współpracę z legendarnym trębaczem Tomaszem Stańko w 2018 roku. W jej dorobku znajduje się kilkaset koncertów solowych i kameralnych, występowała podczas licznych konkursów i festiwali jazzowych. Prowadzi również warsztaty, kursy oraz bogatą działalność popularyzującą kulturę i sztukę, komponuje i aranżuje.

W 2018 roku została nominowana do nagrody Fryderyka w jazzowej kategorii „Fonograficzny Debiut Roku”, otrzymała „Mateusza Trójki” w kategorii „Muzyka Jazzowa Debiut”, łódzkie Stowarzyszenie Jazzowe „Melomani” przyznało jej Grand Prix w kategorii „Nowa Nadzieja” a w plebiscycie magazynu „Jazz Forum” Jazz Top 2018 uzyskała trzecie miejsce w kategorii

„Nowa Nadzieja- Muzyk”. Na początku 2020 roku artystka została zaproszona do projektu Sylwestra Ostrowskiego, który w ramach rocznicy setnych urodzin Charlie'ego Parkera zabrał piątkę młodych polskich talentów jazzowych do Kansas City, w stanie Missouri, gdzie muzycy prezentowali swoje umiejętności oraz uczyli się od najlepszych amerykańskich jazzmanów. W swej twórczości równolegle czerpie ze spuścizny klasyki i muzyki jazzowej. W trakcie swojej nieformalnej edukacji jazzowej miała możliwość uczestniczyć w warsztatach prowadzonych przez takich artystów jazzowych jak Ed Cherry, Kenny Garrett, Eric Marienthal czy Chuck Israels. Wyjeżdżając do Nowego Jorku swoje jazzowe umiejętności szkoliła pod okiem Aarona Parksa, Taylora Eigsti, Johny'ego O'Neala, Aarona Goldberga czy Henny'ego Wenera. Szczegółowy opis działalności Doktorantka przedstawiła w formie wykazu, jednakże nie znajduję w załączonej dokumentacji kserokopii okładek płyt, recenzji prasowych, czy też plakatów potwierdzających działalność (tę część wiedzy uzupełniłam samodzielnie). Zawarte w tabeli informacje na temat działalności naukowej dotyczą prowadzenia warsztatów dla uczniów szkół średnich i innych środowisk, co nie jest tożsame w wyznaczonym kryterium.

Ocena pracy doktorskiej

Na pracę doktorską mgr Katarzyny Pietrzko pt. *Sergiusz Prokofiew jako inspiracja dla współczesnego pianisty jazzowego* składają się: dzieło artystyczne zarejestrowane na nośniku elektronicznym oraz jego opis. Zarejestrowany na płycie CD materiał obejmuje sześć utworów wykonanych w trio jazzowym w składzie: fortepian, kontrabas, perkusja.

- **Ocena dzieła artystycznego**

Dzieło artystyczne zatytułowane **Prokofiew** składa się sześciu pozycji - cztery z nich to opracowania oryginalnych utworów Sergiusza Prokofiewa: *Sarkazm III*, *Sarkazm V*, *Suita Scytyjska cz. III (Night)*, *I Wizja Ulotna (Impression)*, a kolejne dwa *Unidentified Swing or Not* oraz *Scythian Moon* to kompozycje Katarzyny Pietrzko zainspirowane wybranymi elementami muzyki Prokofiewa.

Już sam wybór tworzywa stanowi świadectwo dojrzałości i bezkompromisowości artystycznej Doktorantki, która w swoim dziele konsekwentnie realizuje osobiste wizje i dąży do wykreowania nowych wartości brzmieniowych. Mierząc się z wymagającą twórczością Prokofiewa, bez wątplenia należy posiadać doskonały warsztat pianistyczny, pozwalający na

bezbłędną interpretację jego utworów – pełnych wieloznaczności harmonicznym, tonalnym, a nade wszystko nieoczywistych zjawisk metro – rytmicznych.

Zaproponowany w dziele autentyczny materiał wyjściowy uzyskał z jednej strony nowy kontekst estetyczny, z drugiej stworzył swoisty pomost pomiędzy muzyką tworzoną przeszło sto lat temu, a współczesną recepcją dzieł. Pozwala to na śmiałe postawienie tezy, iż zdobycze kompozytorów I połowy XX wieku bez wątpienia przyczyniały się do „rozsadzania” istniejącego kodu w muzyce, napędzając jednocześnie do rozwoju nowe trendy i style, jakim był bez wątpienia jazz. Symbioza elementów stylu Prokofiewa z twórczymi koncepcjami Katarzyny Pietrzko śmiało pozwala stwierdzić, iż muzyka to jedność, w której próżno szukać sztywnych podziałów, klasyfikacji, granic. Słuchając płyty *Prokofiev* w niewymuszony sposób obracamy się pomiędzy geniuszem rosyjskiego kompozytora, a geniuszem wykonawców. Czujemy się niejako osadzeni w dialektyce elementów stałych i zmiennych, tradycji i nowoczesności, statyki i dynamiki, prostoty i złożoności.

Główną intencją Doktorantki było nie tylko zbliżenie obu gatunków muzycznych, ale i znalezienie nowych wartości brzmieniowych w osobliwym procesie improwizacji. Zbiegają się tutaj elementy twórcze, estetyczne o indywidualnych i autonomicznych cechach. Wszystkie utwory składające się na dzieło artystyczne zostały poddane przez Kandydatkę skrupulatnej analizie pisemnej pod kątem formy, założeń aranżacyjnych oraz poszczególnych elementów. W swojej opinii ograniczę się zatem do ogólnych spostrzeżeń, których liczba jest i tak niemała. Dzieło artystyczne *Prokofiev* stanowi bogaty arsenał środków pianistycznych, harmonicznym, rytmicznym i fakturalnym. Na szczególną uwagę zasługuje dbałość o detale natury brzmieniowej, selektywność gry, różnorodność odcieni dynamicznym, wydobywanie walorów ze wszystkich rejestrów instrumentu. Jej gra dowodzi bogatego doświadczenia na gruncie muzyki klasycznej; prezentowane utwory kierują uwagę słuchacza na cechy języka muzycznego kompozytora, świadomie umieszczając jego twórczość w bardzo szerokiej perspektywie. (Osobiście jestem niezwykle ciekawa, w jakim stopniu byłoby możliwe zrealizowanie proponowanych rozwiązań na gruncie większego zespołu jazzowego? Czy byłoby to możliwe? Jakie przyniosłoby rezultaty?)

Utwory Sergiusza Prokofiewa na przestrzeni dziesięcioleci doczekały się setek wykonań i interpretacji, a jednak p. Katarzyna Pietrzko postawiła sobie za cel – i jak się okazało był to cel bardzo ambitny – ukazanie tych kompozycji w nowej szacie aranżacyjno – językowej. W zasadzie eksploruje w nim już nie tylko obszary tzw. klasyki czy jazzu, ale i szeroko pojętej

współczesnej muzyki improwizowanej z szerokim arsenalem jej środków artykulacyjnych i kolorystycznych. Sposób w jaki te dzieła zostały wykorzystane i przetworzone przez Doktorantkę, świadczą o jej ogromnej świadomości w posługiwaniu się muzycznymi elementami oraz umiejętności wplatania ich w tkanę własnych koncepcji brzmieniowych, a ona sama jawi się jako muzyk dojrzały, samodzielny w swych wyborach i decyzjach artystycznych. Są przykładem muzycznej interpretacji, będącej rodzajem relacji pomiędzy dziełem wyjściowym, jego wykonaniem, a ostatecznym rezultatem brzmieniowym. Wszystkie utwory zarejestrowane na nośniku elektronicznym harmonijnie korespondują z ich opisem zawartym w części pisemnej pracy, tworząc spójną całość.

Wielkie słowa uznania należą się także współwykonawcom tego dzieła. Biorący udział w nagraniu kontrabasista Andrzej Świąt i perkusista Piotr Budniak to artyści ze wszech miar wybitni, a ich udział w akcie wykonawczym jest nie do przecenienia. Wieloletnia współpraca trojga muzyków i ich świetne zgranie są słyszalne na przestrzeni całego dzieła. Niemalże zasługi ma także realizujący nagranie Jan Smoczyński, płyta zachowuje dobre proporcje, eksponuje należycie partie poszczególnych instrumentów, brzmienie jest czytelne i selektywne, a jednocześnie spójne. Potencjał twórczy każdego z muzyków, ich wzajemna interakcja podczas gry, wpłynęły na ostateczny kształt utworów nacechowanych niepowtarzalnością, oryginalnością i twórczą kreacją. To nie tylko rodzaj indywidualnej, ale i zbiorowej interpretacji dzieł Prokofiewa, której kształt ustalany jest niewerbalnie w procesie gry, za pomocą wzajemnego porozumienia w myśl określonej idei twórczej.

Jak pisał krytyk i teoretyk jazzu Leopold Tyrmand *Jazz stanowi produkt nie tego czy innego wkładu, nie wielu wkładów naraz – lecz styku tych wkładów i ich wzajemnego stosunku. Wzajemna relacja różnorodnych elementów, całkowita płynność proporcji, nieustająca gra współzależności, ruchliwa i zmienna mozaika obopólnych oddziaływań – oto istota jazzu.* Utwory zawarte w dziele artystycznym – zarówno te, odwołujące się wprost do kompozycji Prokofiewa, jak i kompozycje Doktorantki - są zjawiskiem oryginalnym, nowatorskim oraz interesującym zjawiskiem pobudzającym wyobraźnię słuchacza.

- **Ocena pracy pisemnej**

Praca pisemna mgr Katarzyny Pietrzko stanowi interesujące źródło wiedzy dotyczące badanej problematyki. Wnikliwość z jaką Autorka podjęła się analizy utworów wchodzących w skład dzieła, jest godna uwagi i dowodzi świetnej znajomości muzycznej materii. Świadomość

szeregu zjawisk pozwoliła nie tylko na dogłębne poznanie materiału wyjściowego, jakimi były kompozycje Sergiusza Prokofiewa, ale także wniknięcie w samą istotę Jej wykonawstwa. Doktorantka posiada pełną wiedzę na temat tego, w jaki sposób interpretuje utwory źródłowe pod względem formalnym, fakturalnym, harmonicznym, a nade wszystko w aspekcie pianistycznym.

Praca pisemna składa się ze wstępu, trzech rozdziałów, wniosków badawczych, bibliografii, netografii oraz spisu przykładów muzycznych. Proporcje między poszczególnymi elementami pracy są prawidłowe.

Rozdział pierwszy skupia się na przedstawieniu informacji dotyczącej życia, edukacji i twórczości Sergiusza Prokofiewa. Dość obszernie zarysowane zostały cechy stylu kompozytora, jego wizje, motywy wyborów oraz założeń artystycznych.

Rozdział drugi podejmuje polemikę dotychczasowych pojęć odnoszących się do sztuki z pojęciami współczesnymi. Autorka opisuje pojęcie tonalności w aspekcie muzykologicznym, historycznym i filozoficznym, porusza zagadnienia dotyczące zjawisk sonorystycznych i ich oddziaływań w sferze psychologicznej. Ta część pracy opisuje również element harmoniki i melodyki w dziełach Prokofiewa. Kolejnym ogniwem pracy jest rozdział odnoszący się do pojęcia rytmu, agogiki i dynamiki. W mojej ocenie ta część wydaje się nieco zbędna – czyż w dysertacji doktorskiej istotne jest tłumaczenie takich terminów jak: akcent, tempo, czy metrum? Dużo bardziej interesująca jest dalsza część wskazująca na konkretne sposoby wykorzystania i traktowania elementów dzieła muzycznego przez Prokofiewa w swoich kompozycjach.

Rozdział trzeci będący analizą dzieła artystycznego w sposób wnikliwy opisuje zjawiska w poszczególnych – źródłowych utworach oraz metody ich przekształcania w procesie interpretacji i niejako rekompozycji dokonanych przez Doktorantkę. Autorka w sposób bardzo świadomy odwołuje się do konkretnych fragmentów dzieł Prokofiewa, opisuje występujące w nich zjawiska harmoniczne, tonalne, rytmiczne i metryczne. Łączy je w sposób elastyczny ze stosowanymi przez Nią zabiegami wykonawczymi oraz wskazuje na liczne efekty mające wpływ na estetykę obu twórców (Prokofiew – Pietrzko). Już same fragmenty nutowe ukazują poziom trudności tych utworów. Komplikacje rytmiczne, fakturalne, chromatyka, brak stałego centrum tonalnego, stanowią spore wyzwanie pianistyczne, a późniejsza analiza jazzowych wykonawców tych utworów również nie jest zabiegiem prostym. Doktorantka posiada

odpowiednie narzędzia analityczne, bogaty zasób terminologii muzycznej, co świadczy o jej profesjonalizmie.

Niestety Autorka nie uchroniła się od licznych niedoskonałości sztuki pisarskiej. W pracy wyraźnie wyróżniają się fragmenty zaczerpnięte ze źródeł od tych, które Doktorantka pisała samodzielnie (szczególnie we wstępie i zakończeniu). Niektóre fragmenty zawierają zbyt obszerne przypisy – niekiedy nieodzwonne w tej pracy). Pod względem edycyjnym i językowym również znajdziemy sporo uchybień - liczne błędy literowe, interpunkcyjne, w wielu momentach podwójne spacje, niejednolita pisownia symboli muzycznych (np. dźwięk *F#*, a dalej *fis*, następnie akord *C#m*, a dalej *C#*). Najwięcej jednak zastrzeżeń odnosi się do stylu pisania – napotkamy tu błędy fleksyjne, liczne powtórzenia, nieprawidłowy układ zdań etc. Najwyraźniej jest to zauważalne we wstępie oraz zakończeniu, gdzie chaos słowno - myślowy i nieumiejętność formowania wniosków są szczególnie dotkliwe. Momentami trudno odczytać intencje Autorki, jak chociażby w zdaniach:

Analizy umożliwiły wykazanie, że – będąc twórczynią muzyczną, jazzwoman aktywnie poszukującą własnego wyrazu – rozumie muzykę przede wszystkim praktycznie, jako działanie, a następnie namysł nad działaniem. (str.3/4)

Wyróżnikami autorskiego zespołu, koncertującego od blisko 8 lat koncertuje (...) str. 78

Wzbogacona paleta harmoniczna, zastosowanie wieloznaczności tonalnej oraz rozszerzenie palety środków dynamicznych, w szczególności poprzez wprowadzenie intensywnego ostinato (nadającego natarczywy charakter) w kompozycjach, rozwinęły język wyrazu każdego z członków zespołu. (str. 78)

Mam również wątpliwość co do sformułowania *unikatowy idiom formacji*, kiedy wcześniej Autorka wskazuje na obecność *idiomu jazzowego* w Jej muzyce (to jednak ma nieco inne znaczenie). Reasumując: momentami odnosi się wrażenie, że Doktorantce pochłoniętej działaniami czysto twórczymi zabrakło czasu na rzetelną korektę pracy, w szczególności języka i stylu. W dysertacjach doktorskich tego typu niedoskonałości nie powinny mieć miejsca. Cała część pisemna broni jednak postawionej tezy o wpływie muzyki Sergiusza Prokofiewa na dzieło artystyczne – zarówno w utworach inspirowanych, jak i kompozycjach własnych. Doktorantka z dużym przekonaniem opisuje szereg zjawisk dźwiękowych, a w całym opisie dzieła przewija się wielka pasja i podziw dla twórczości rosyjskiego kompozytora.

Konkluzja

Na podstawie analizy dokumentów dotyczących dorobku mgr Katarzyny Pietrzko, przedstawionego dzieła artystycznego oraz jego opisu stwierdzam, iż wszystkie składowe zasługują na wysoką ocenę. Przedstawiona płyta jest interesującą i wartościową pozycją fonograficzną, a dysertacja stanowi bogate źródło wiedzy na temat twórczości źródłowej oraz analiz i koncepcji artystycznych Doktorantki. Biorąc pod uwagę powyższe argumenty stwierdzam, iż **praca doktorska mgr Katarzyny Pietrzko stanowi oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego i spełnia warunki określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.).**

Pracę doktorską magister Katarzyny Pietrzko pt. *Sergiusz Prokofiew jako źródło inspiracji współczesnego pianisty jazzowego* przyjmuję i wnioskuję o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

H. Grońska-Sierant

